

ANTONIUS DE HAEN

Meten is weten

tekst en beeld:
Jan Hein van Dierendonck

In de achttiende eeuw werden de onhandzame en ongeijekte thermometers van Fahrenheit aangelegd in mond of oksel en pas na twee uur afgelezen. Antonius de Haen ontdekte dat ook een half kwartier volstond, mits er twee graden bij werden opgeteld. Werden koude rillingen door zijn illustere leermeester Boerhaave toegeschreven aan ondertemperatuur, De Haen merkte op dat het verschijnsel hoort bij het oplopen van de koorts. Hij stelde vast dat het gegeven dat ouderen het vaker koud hebben dan jongeren, niets zegt over hun lichaamstemperatuur en ook de gedachte dat vrouwen kouder zijn dan mannen bleek een fabeltje. 'Het gevoel van de patiënt zegt niets, slechts exacte metingen tellen.'

Vaststaat dat Anton in 1704 wordt geboren in het dorp 's Gravenhage als nummer zeven in een reeks van negen en dat het gezin behoort tot de jansenisten, de latere oudkatholieken: 'het hoogste goed is de waarheid en het

streven daarnaar'. Omdat Anton rijkelijk laat met zijn studie geneeskunde in Leiden begint en gezien zijn grondige kennis van de Bijbel, wordt wel aangenomen dat hij eerst theologie studeerde.

Na zijn promotie in 1735 vestigt De Haen zich als huisarts in Den Haag. Nauwgezet houdt hij van zijn patiënten de klinische, pathologische en zelfs anatomische gegevens bij. Ook correspondeert hij met een andere Boerhaave-fan: Gerard van Swieten. De laatste gaat in op het verzoek van keizerin Maria-Theresia om haar lijfarts te worden en de Weense medische faculteit te hervormen. In 1754 vraagt hij De Haen als hoogleraar leiding te komen geven aan de universiteitskliniek aldaar.

De Haen introduceert er onderwijs aan het bed, toetst en experimenteert, schrijft een invloedrijk boek (*Ratio medendi in nosocomio practico*) en verdiept zich in reanimatie. De door hem ontwikkelde methode wordt nog steeds gebruikt als mond-op-mondbeademing niet mogelijk is.